

відомості про доходи, витрати, фінансові зобов'язання та фінансовий стан платників податків.

Таким чином, удосконалення роботи податкових органів у такому напрямку забезпечить зменшення фіскального навантаження на бізнес, створення сприятливого бізнес-клімату та стимулювання розвитку економіки.

Література

1. Петричко М. М. Теоретичні засади функціонування системи адміністрування в Україні / М. М. Петричко // Бізнес-навігатор. – 2015. – № 2. – С. 30-34.

2. Свердан М. М. Специфіка податкової системи України та можливості її коректування / М. М. Свердан // Сталій розвиток економіки. – 2015. – № 4. – С. 23-28.

УДК 314.7, 336.717, 339.91

Онищук В. О.,

Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ НАДХОДЖЕННЯ МІГРАЦІЙНОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНУ

Грошові перекази трудових мігрантів як одна із форм прояву міграційного капіталу є наслідком міграційного процесу в Україні. Беручи до уваги результати дослідження Дж. Френкеля, який доводить, що цикли грошових переказів (за їх обсягами) відповідають циклам країни відправлення переказу (тобто країни призначення мігранта) та дзеркально протилежні циклам економічного становища країни, приймаючої перекази (країни походження мігранта) [1, с. 11], вважаємо, що для вітчизняних реалій грошові перекази трудових мігрантів можуть мати стабілізуючий ефект та носити компенсацийний характер. Оскільки широкий спектр економічних та соціальних показників, таких як інфляція, рівень безробіття, розміри мінімальної заробітної плати та соціальних виплат, рівень життя, доступ до якісних освітніх та медичних послуг, залишається на досить низькому рівні, трудові мігранти, надсилаючи в країну походження зароблені кошти, покращують економічне становище своїх домогосподарств та мінімізують ризики, пов'язані із фінансовою нестабільністю та рецесійними явищами в українській економіці.

Проблемі міграційного капіталу, його надходження і впливу на добробут домогосподарств свої праці присвятили ряд науковців, серед яких

А. Гайдуцький, О. Малиновська, Е. Лібанова, Ю. Пасічник, В. Шевчук, С. Пирожков, І. Майданік та ін.

Враховуючи такі ґрунтовні напрацювання вчених-економістів слід звернути увагу на те, що питання регулювання надходження міграційного капіталу та його оптимізації все ще залишаються не достатньо дослідженими та доволі актуальними.

Значні притоки міграційного капіталу в Україну надають уряду додаткову ступінь фіскальної та монетарної свободи, яка використовується не належним чином з великими видатками на невиробниче споживання. До цих видатків можна віднести як утримання великого неефективного апарату державного управління, трансферти у збитковий Пенсійний Фонд і компанію «Нафтогаз», так і субсидії для окремих галузей промисловості та привілейованих приватних компаній. Крім того, грошові перекази трудових мігрантів дозволяють домогосподарствам самостійно «придбати» суспільне благо, а не покладатися виключно на обов'язки державної влади, сприяючи подальшому розвитку неформальної моделі соціального забезпечення в Україні [2, с. 48].

Оскільки очільниками країни є особи, що лобіюють інтереси окремих бізнес-еліт, уряд не мав змоги ввести в дію політику та інститути, необхідні для ефективного функціонування ринків товарів і факторів виробництва. Як наслідок, структурні обмеження втягнули українську економіку в стан рівноваги «часткових реформ». У таких умовах, притік грошових переказів трудових мігрантів на рівні із доходами домогосподарств за рахунок таких внутрішніх джерел як заробітна плата, дохід від підприємницької діяльності, соціальні трансферти «підігривають» внутрішній попит, який сприяє короткостроковому економічному зростанню.

На жаль, нестабільний банківський сектор, обмежені інвестиційні можливості для більшості українців, корупція в сфері державного управління не сприяли грамотному та ефективному використанню додаткових фінансових ресурсів у вигляді грошових трансфертів заробітчани. Таким чином, українське суспільство потрапило у замкнуте коло: несприятливі умови для життя – міграція – переказ коштів на батьківщину – неефективне використання грошових переказів трудових мігрантів – несприятливі умови для життя.

Крім того, оподаткування доходів від депозитів у банках ніяк не сприяє підвищенню рівня довіри до банківської системи. Недостатня розвиненість фінансового ринку сприяє браку можливостей для вкладення заробітчанами своїх коштів безпосередньо в акції підприємств. Оскільки такі операції здійснюються на території України у гривнях, то вся валюта повинна бути попередньо продана на МВР. Тоді вплив приватних трансфертів на платіжний баланс держави буде «правильним», валюта залишиться в Україні, дефіцит торговельного балансу зменшиться, добробут населення зростатиме [3, с. 45].

Саме тому основне завдання нашої країни – зруйнувати пастку неефективного використання можливостей грошових переказів трудових мігрантів, обмежуючи чи попереджуючи при цьому їхні негативні ефекти. Таким чином, слід звернути увагу на раціональне макроекономічне управління, інституційні реформи і стратегії економічного розвитку, які включали б всі сфери економіки. Ефективна політика держави повинна ґрунтуватися не лише на якісному емпіричному дослідженню процесу чи явища, а й на вивченню зарубіжного досвіду країн, які успішно вирішили схожу або аналогічну проблему.

Література

1. Frankel J.A. Are Bilateral Remittances Countercyclical? / J.A. Frankel // HKS Faculty Research Working Paper Series RWP10-037. – 2010. – September. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://research.hks.harvard.edu/publications/getFile.aspx?Id=596>.
2. Купец О. Развитие и побочные эффекты денежных переводов мигрантов в странах СНГ: Украина, CARIM-East RR 2012/06, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, San Domenico di Fiesole (FI): European University Institute, 2012.
3. Шатковська-Шморгай В.Б. Моніторинг та економічний потенціал приватних трансфертів в Україні / В.Б. Шатковська-Шморгай // Вісник Університету банківської справи. – 2015. – № 2(23). С. – 42-47.

УДК: 336. 225

Пірникоза П. В.,

Тернопільський національний економічний університет

ЕВОЛЮЦІЯ ІМПЕРАТИВІВ У СФЕРІ ФІСКУ

Дослідження фіскальних відносин між державою та її громадянином сьогодні є однією з центральних тем фінансової науки. За формалізованими формулюваннями правових норм і економічних показників залишається практично непоміченим те, що фіскальні відносини по своїй первісній суті представляють собою відносини соціальні, тобто зв'язки та взаємодії між людьми, різними соціальними групами і державою. При цьому частина дослідників концентрує свою увагу на поведінці платників податків, податковій культурі та етиці. У той час як у рамках іншого напрямку розглядаються національна фіскальна політика, соціально-політичні функції податків та інші питання. Зважаючи на економічні та соціальні складнощі, які існують сьогодні